

Előfizetés
Egy évre 320
Egy hónapra 110

X évfolyam • 133. szám

1929. június 16. Vasárnap
• 1929. év Szíván 8 •

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 33. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
Str. Gela No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Dupla, vagy semmi

E nehéz órákban, amikor a kormány az adóprós újabb szorításával akarja biztosítani a költségvetés egyensúlyát, a mozgásház-tulajdonosok feltalálták Kolombusz tojását. Rájöttek arra, hogyan lehet az állam bevételeit fokozni anélkül, hogy ez az adófizető polgárok megterhelését jelentené. Erre az igazságra egyébként a keservesen adózó kereskedelem és ipar már régesrég rájött, de a mozgásházak tulajdonosainak érdeme az, hogy volt bátorságuk nyíltan, szemtől-szembe elmondani a pénzügyminiszternek azt, amiről eddig csak suttogva mertek beszélni és Kolombusz tojásaként a legegyszerűbb, de egyszerűsége leghatásosabb orvosságot ajánlani.

A tervbe vett újabb adóemelések elősörben a mozgásház-tulajdonosokra mérnek csaknem halálos csapást. A tervbe vett emelés hírére a mozgásház-tulajdonosok védelmi küldöttséget szerveztek, amely nemcsak tiltakozott a tervbe vett emelés ellen, hanem rendkívül szellemes és praktikus megoldással lepte meg a pénzügyminisztert. A küldöttség tagjai kijelentették, hogy valamennyi mozgásház tulajdonosa hajlandó pontosan kétszer annyi adót befizetni az állampénztárba mint eddig, csak — szüntessék meg az inspektorokat és egyéb adóellenőröket.

Vajon miért tették a mozgásház-tulajdonosok ezt a paradoxonnak látszó ajánlatot. Nyilvánvalóan azért, mert megvannak győződve arról, hogy ha adóellenőrök nélkül az eddigi adó dupláját fogják fizetni, még mindig jobban jönnek ki, mintha adóellenőr-rendszerrel a számla adót fizetik. Más szóval ez annyit jelent, hogy az adófizető polgáron sokkal többet keres a pénzügyi apparátus, mint az államkassza. Köztudomású tény, ha valakinek százezer lej adót kellene fizetnie, huszezer lej alkotmányos költséggel megussza, hogy csak huszezer lej adót fizessen. Nem volna-e mindjárt egyszerűbb, ha nem százezer lej adóval terhelik meg, csak negyvenezerrel, amit tényleg ki tud izzadni, de ez a negyvenezer lej hiánytalanul befolya a kasszába? Mert a jelenlegi rendszer mellett az állam kétszer is károsodik. Károsodik egyszer azzal, hogy az előirányzott százezer lej helyett csak negyvenezer lej tudnak az adófizetőből kifizetni, itt elvesztett egy nem létező fiktív hatvan-ezer lejes summát, de sokkal súlyosabban károsodik másodsorban ott, hogy az adófizetőből kifizetett effektív negyvenezer lej nem illeghozzá jár meg kell osztzkodjon.

Ezt a helyzetet ismerik fel reálisan a mozgásház-tulajdonosok, amikor az államnak nagyon is sokba kerülő inkasszánsokat ki akarják kapcsolni az állampénztárba. Minden kérés nélkül szólnak, nem akarnak többet sápot fizetni. Ha a kormány, amire kilátás is van, magáévá teszi a mozgásház-tulajdonosok ajánlatát, akkor egészen biztos, hogy látványosságok adók címén sokkal több fog befolyani az államkasszába, mintha a látványossági adót a duplájára emelik, akár pauszálrozzák, de továbbra is inspektorok és revizorok ellenőrzésére bízzák annak kivetését és behajtását. Sőt, úgy hisszük, hogy a megkezdett munka nem volna szabad megállni. Meg kellene egyszer próbálni a pénzügyminiszternek külön-külön egyezkedni minden nagyobb adó fizető kereskedelmi,

vagy ipari vállalattal. Biztosak vagyunk benne, hogy alig akadna egy is, amelyik nem volna hajlandó a múlt évben az államkasszába ténylegesen befizetett adójának legalább a kétszeresét az idén befizetni, ha ezzel szemben semmi dolga nem volna adóközegekkel. Ilyenformán az országnak az adóból eredő bevételei pontosan megduplázódhatnának anélkül,

hogy újabb adóemeléseket találjanak fel, amelyek a dolgok természeténél fogva hihetetlenül megnehezítik a súlyos terhektől nyögő kereskedelem és ipar helyzetét, ugyanakkor korántsem jelentenek számottevő emelkedést a budgetben, mert nyílt titok, hogy ezeknek az emeléseknek nagyrésze sohasem jut el egészen az állampénztárig. Hiszen nemcsak

ahhoz kell pénzügyi koncepció és tudomány, hogy az adókat kivessük, hanem ahhoz is, hogy az adófizetőből kifizetett pénzek tényleg be is folyjanak az állampénztárba. Kétségtelenül ez a dolg nehezebbik része és ezért érdemlik meg a mozgásház-tulajdonosok a pálmát, mert ők találták fel Kolombusz tojását.

Lugoseanu megkezdte a kölcsöntárgyalásokat a londoni Schroeder-bankházal

Bucuresti-Bukarest, június 15. Az Új Kelet tudósítójától.) Lugoseanu miniszterelnökségi államtitkár ma táviratilag közölte a kormánnyal, hogy Londonba érkezett és megkezdte a kölcsöntárgyalásokat a londoni Schroeder bankesport

tal. Lugoseanu Bukarestbe küldött távirata szerint a tárgyalások a legjobb mederben haladnak, aminek egyik legfőbb bizonyítéka, hogy a tárgyalások megindulásának hírére a román állampapírok a londoni tőzsdén 5 ponttal emel

kedtek. Lugoseanu távirata bukaresti kormány körökben rendkívül bizakodó hangulatot keltett és nagy figyelemmel várják a tárgyalások további eredményét.

Az angol kormány elfogadta a jóvátételi szakértői konferencia jelentését

Stresemann feladata lesz a külügyminiszterek konferenciájának összehívása

Garami Ernő az angol munkáspárt meghívására Londonba utazott

Madrid, június 15. Graham madridi angol követ ma hivatalosan közölte Stresemannal, hogy kormánya elfogadta a jóvátételi szakértői konferencia jelentését. A francia kormány megbízottja szintén felkereste Stresemant és értesítette, hogy a franciakormány is hozzájárul a jelentéshez s a tervezetet magáévá teszi.

Kétségtelen, hogy a többi kormányok rövidesen hasonló módon tudomására adják Németországnak hozzájárulásukat a Joung-tervhez s amint ez megtörtént, Stresemannra hárul a kezdé-

ményezési feladat a külügyminiszterek konferenciájának Londonba történő összehívására.

Angol hivatalos körökben azt kívánják, hogy az összehívás július második felének valamelyik napjára történjék, még Macdonald amerikai utja előtt.

Bécs, június 15. Osztrák szociáldemokrata körökben sokat beszélnek arról, hogy Garami Ernő, az emigrációban élő magyar szociáldemokrata vezér az angol munkáspárt meghívására Londonba utazott. Garami Ernő évek óta él Bécs-

ben, ahol újságírással foglalkozik, kifelé azonban meglehetősen tartózkodik minden politikai szerepléstől, Garaminak az angol munkáspárttal való kiváló összeköttetése közismertek és már az első Macdonald-kormány idején is feltűntek keltettek londoni tanácskozásai.

Megbízható forrásból származó hírek szerint Garami Ernő Londonban a Macdonald-kormány tagjaival folytat tárgyalásokat, amelyek informatív jellegűek és elsősorban a mai magyarországi politikai helyzetre vonatkoznak.

Véget ért a Népszövetség júniusi ülészsaka

Londonba hívják össze a diplomáciai konferenciát. A már egyszer berekesztett ülést újra megnyitották, hogy a lengyelországi német optánsok ügyét letárgyalják

Madrid, június 15. A mai záróüléssel véget ért a népszövetségi tanács ötvenötödik ülészsaka. A tanácsstagok ma este elhagyják a spanyol fővárost és visszautaznak hazájukba.

A Népszövetség Madridban volt hivatalnokai és az ülészsakra leutazott külföldi újságírók egy része már elutazott Sevillába, a világiállítás megtekintésére.

Madrid, június 12. A tanácsstagok tegnapi magánmegbeszéléseken a reparáció és a rajnai kiürítés kérdéseiben érdekelt delegátusokkal megtárgyalták az összehívandó diplomáciai konferencia előkészítésének módozatait. Az angol delegátus kormánya azon óhaját fejezte ki, hogy a külügyminiszterek konferenciáján való részvételre kérjék fel az Egyesült Államokat is s amennyiben részvételét nem tudnák biztosítani, úgy legalább abban az irányban tegyenek lépéseket, hogy Amerika megfigyelőket

küldjön ki. Hir szerint ezt az angol álláspontot osztja Briand is.

Mivel Macdonald augusztus közepe táján indul Amerikába, a brit delegáció annak az óhajának adott kifejezést, hogy a konferenciát július végére hívják össze Londonba, mert Macdonald amerikai utjából csak a szeptemberi népszövetségi tanácsi ülészsakra tér vissza.

Madrid, június 15. Az előző jelentésekkel ellentétben újabb híradás szerint a népszövetségi tanács még nem tartotta meg záróülését. Délelőtt tizenegy órakor zárt ülésen tárgyalták a Litvániában élő kisebbségek egyes iskolai vonatkozású panaszait, majd meghallgatták azt a jelentést, melyet a hágai állandó nemzetközi bíróság statutumainak megváltoztatására összehívandó konferenciáról terjesztettek elő. A tanács úgy döntött, hogy ezt a konferenciát szeptember tizenötödikére

Genfben hívja össze. Az ülés további folyamán a lengyelországi német optánsok birtokperinek ügyét tárgyalták, majd hosszabb vita után az ülést felfüggesztették.

Az ülés újramegnyitása délután félháromig nem történt meg, ami némely izgalmat váltott ki az ülészsakról már távozni készülő újságírók körében.

Azt hiszik, hogy a záróülést csak a késő esti órákban tartják meg, mert a délelőtti zárt ülés után a német és lengyel delegátusok együttes értekezletre ültek össze s azon igyekeznek, hogy a vita befejezésére alkalmas nyilatkozatot közösen szövegezzenek. A megbeszéléseken több mint másfél óra hozzat résztvevő Stresemann is, majd eltávozott a szenátus épületéből. Valószínűnek tartják, hogy a delegátusok sem fognak tudni elutazni holnapig Madridból.

Fogyaszt-e a sport

A következő soroknak nem az a célja, hogy megállapítsa, hogy a sport hasznos-e vagy nem. Ma már ez a kérdés annyira tisztázva van, hogy ehhez szó sem férhet. Tisztára azt a kérdést akarjuk megtárgyalni, hogy a sport, ha csak nem túlhajtott mértékben üzik, fogyaszt-e vagy sem. És már eleve lemondhatunk, hogy a sport nem fogyaszt. Ezt a tételt kívánjuk az alábbi pár sorban kissé megvilágítani.

Mindenekelőtt néhány a népből gyökerező nézetet kell, hogy megcáfoljunk, hogy például a gőzfürdő fogyaszt, vagy inkább a felkapott paraffingöngyölések fogyasztó hatását kell, hogy megcáfoljuk, hogy tulajdonképpen nem egyéb, mint egy más formájú gőzfürdő, de elősorban azt a tévhitet, hogy a testmozgás fogyaszt. A gőzfürdőben és a paraffingöngyölésnél a test csak vizet veszít, semmiesetre azonban zsírt, a vizet a szervezet bámulatosan rövid idő alatt pótolja és az eredmény egyenlő a nullával. Bármilyen büszkén jelenti is valaki egy paraffingöngyölés vagy egy gőzfürdő után ki, hogy ötven vagy nyolcvan dekát fogytam, ha még ugyanazon este még egyszer megméri magát, meg fog győződni róla, hogy a súlyja épen annyi, mint amennyi a gőzfürdő avagy a paraffingöngyölés előtt volt. Ha azonban ezekkel az eljárásokkal egyidejűleg diétát is tartanak, úgy le is fognak, azonban nem a gőzfürdő vagy a paraffingöngyölés hatásától, hanem tisztára a diéta eredményeképpen. Ezek dacára azonban nem lehet kiirtani azt a hitet, hogy a gőzfürdő fogyaszt, amiről könnyen meggyőződhetünk, ha látjuk, hogy valamennyi gőzfürdőben csak úgy nyüzsögnek a százkilos nők és férfiak.

Arról azonban, hogy a testmozgás, de különösen bármilyen sport fogyaszt, nemesak a legszélesebb laikusrétegek, hanem még igen sok orvos is meg van győződve. Ha egy kövér ember jön az orvoshoz, úgy az rögtön ajánlja neki, hogy végezzen több testmozgást, üzzön valamilyen sportot és más ehhez hasonlót. Ez a nagyon is elterjedt nézetet szemben állnak a legexaktabbul végzett tudományos kutatások a sportnak a testsúlyra gyakorolt hatásait illetően, mely a tréningnél, tehát a professzionális sportnál erős súlycsökkenéshez vezet, ami azonban szintén igen hamar vissza lesz pótolva, a közönséges sportnál azonban, vagy pedig a házimunkáknál egyáltalán nem tudtak valamiféle súlycsökkenést kimutatni. Hiszen a legtöbb ember igen sokszor hallhatja ma-napság a panaszt, hogy valaki egész nap talpon áll és végzi a napi munkáját és mégis napról-napra bizik. Ezeknek a sóhajtása egyesül azoknak a százkilogramos hölgyeknek és uraknak a sóhajával, kik szépségüküket elpélik hegynek föl, hegynek le, anélkül, hogy végeredményben ezáltal csak pár dekát is lefogyának. Bezárják a kört végül a szenvedélyesen tornázók vagy teniszezők, akik a szó szoros értelmében, verejtékükben fürödve kiálolnak, hogy pár kilót lefogyának — minden eredmény nélkül. Mi lehet tehát annak az oka, hogy a normális sportolásnál vagy semmi, vagy pedig olyan minimális a súlycsökkenés, hogy az egy nagyszűz embernél egyáltalán számításba sem

Cserépkályhák

legszebb kivitelben színekben, modellekben és nagyságban.

Elsőrendű gyári áruk.

Kérjen árajánlatot!

'Terracotta'

cserépkályha gyári

terakát

Brassó, Vasut-u3/a

jöhet. A felelet igen egyszerű. Az a pár kalória, ami a mozgásfőbblettel el lesz használva, játszi könnyedséggel lesz pótolva, a természetesen megnagyobbított étvágy által okozott táplálékföbblet. Ezt a híres Banting — akiről elnevezett fogyasztó kura hosszú éveken keresztül a legjobbnak lett híresztelve — már tapasztalhatta, hogy az eve-

zés és uszás csak hízlalhat, ha utána a megnövekedett étvágnak engednek. Csak miután orvosa egy szigorú diétát irt elő, fogyott le. Az evezést azonban abbahagyta. Tehát, hogy megértsük egymást, a sporttól nem lehet lefogytani és aki ettől várja a fogyást, az teljesen hiába fárassza magát. A szabály úgy hangzik: először lefogytani, ehhez pedig

elégendő, ha megfelelő diétát tartunk kevés sőt is, csak aztán, ha már el értük a megfelelő vagy az orvos által előírt súlycsökkenést, válasszunk valamit sportot, mely azonban teljesen az illető izlésére lehet bízva. Sport egyedül mint fogyasztókúra teljesen használhatatlan szer.

Potyautasa miatt spanyol földön volt kénytelen leszállni a „Sárga madár” nevű amerikai oceánjáró repülőgép

Ötezerháromszáz kilométeres utat tett meg a francia repülőgép

Páris, június 15. Lisszaboni jelentés szerint este tíz órakor szikratávíratot fogtak fel az oceánrepülő Sárga madár pilótáitól, mely szerint a repülőgép ben zinihiány miatt kényszerleszállást fog végezni portugál földön, mert hajtóanyagkészlete csak a szárazföld elérésére elegendő. A jelentés leadása idején az oceánrepülők még háromszázötven kilométernyire voltak a portugál partoktól.

Santanderből kevéssel éjfél után táviratilag és telefonon is jelentették, hogy a Sárga madár átjutott Portugálián és spanyol földön, Santander közelében éjfél előtt leszállt Camilloneban.

A kényszerleszállás baj nélkül ment végbe. A pilóták a gépből kiszállva az újságíróknak kijelentették, hogy a benzin időelőtti elfogyása a potyautas révén előállt géptulterhelésnek tulajdonítható.

A le bourgeti repülőterén számosan várták a pilóták érkezését, de aztán éjfél után, mikor kétségtelemmé vált a Santander közelében történt kényszerleszállás híre, az emberek csalódottan hazaszállingoztak.

A Le Matin tudósítója érdekes beszélgetést folytatott Schreiber Arthur old orchardi fiatalemberrel, a Sárga madár spanyol földre érkezett potyautasával. Schreiber elmondta, hogy a start előtt a gépre másodikával szökött fel, de mert bizonyos volt, hogy így idő előtt felfedezik a csinyt, sorsot huztak, hogy melyikük vegyen részt az oceánrepülésben. A szerencse Schreiber nek kedvezett s társa észrevétlenül elhagyta a gépet.

Párisban az oceánrepülők sikeres partot érése nagy örömet okozott.

Irányadó körök szerint mit sem von le a siker teljességéből az a körülmény, hogy benzinhiány miatt nem érheték el a le bourgeti repülőteret.

A lapok is méltatják az értékes teljesítményt s azt hangoztatják, hogy a francia aviatikára már ráfért ez a világra szóló siker, amely annyi kudarc és repülőszerecséltenség után éppen a kellő időben következett el.

Páris, június 15. Lotti bankár, a Sárga madár oceánrepülésének finanszírozója tegnap a kényszerleszállásokról rögön a santanderi táviróhivatalba ment, ahonnan táviratot adott fel a megérkezéséről a francia fővárosban élő szüleinek. A bankár a leszállás helyét a táviratban az északi szélesség 42 és a nyugati hosszúság 29 fokában jelölte meg. Ez a pont a Santander közelében van, négy kilométernyire Comillastól, ahol a gép a parti fővényen szerencsésen földet ért.

Az oceánrepülők a gépből kiszállva, kijelentették, hogy a tájékozódásuk a repülés utolsó két órájában már nem volt megbízható. Ők azt hitték, hogy francia föld felett repülnek s alig akarták elhinni, hogy annyira délre kerültek Spanyolország fölé. Assalant később nyilatkozott az újságíróknak s uti élményeit kezében egy kis huszonöt centiméteres hosszúságú krododilust szorongatva mondta el. A kis állatot kablából hoztak magukkal az oceánrepülő utra. Assalant kijelentette, hogy ötszáz liter benzínre van szükségük s akkor

azonnal folytatnák az utat.

A Fabra távirati iroda tudósítója jelenté, hogy Santanderben és környékén az oceánrepülők nem tudtak az ötszáz liter benzínhez hozzájutni s ezért csak holnap indulhatnak Párisba.

Az oceánrepülők összesen huszonki-

lenc óras repüléssel körülbelül 5300 kilométeres utat tettek meg, ami óránként 180 kilométeres átlagos sebességgel felel meg s így a négy emberrel terhelt oceánrepülő gép megjavította az oceánrepülők eddigi átlagos 160 kilométeres óránkénti rekordját

Az Ön Sékele döntheti el

Palesztina jövődjét.

A tengerbe ölte magát két konstancai diák, mert félték, hogy elbuknak a vizsgán

(Bucuresti-Bukarest, június 15. Az Uj Kelet tud.) Konstanca városát két diák tragikus öngyilkossága tartja izgalomban. Tegnap délután a tenger hullámai egy fiatal leány holttestét vetette partra. A nyomozás megállapította, hogy a fiatal leány öngyilkosság áldozata lett. A leány, akit Alexandrina Niescunak hívnak s aki a felsőkereskedelmi iskola növendéke volt, azért hátrázta el magát arra, hogy megváltik az élettől, mert az a veszedelem fenye-

gette, hogy elbukik az évvégi vizsgán. Ugyancsak tegnap délután egy fiatal gimnáziumi tanuló is a tengerbe ugrott a konstancai öbölbe. Bár a diák gesztusát többen észrevették, a megmentésére a halászsok munkája eredménytelen maradt. A diákok elnyeltek a habok. Személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. Bizonyosra veszik, hogy a diákok ugyancsak a vizsgától való félelem készítette az öngyilkosságra.

A lánc

nem erősebb a leggyengébb láncszeménél.

A legerősebb lánc gyenge, ha csak egyetlen szeme is gyenge.

A rádióvevőkészülék csak akkor működhetik tulajdonosának megelégedésére, ha minden egyes alkatrésze elsőrendű gyártmány.

Régi készülékének írjon elő egy fiatalító kurát.

Építsen be még ma „PHILIPS MINI-WATT” csöveket.

PHILIPS csodaszéria PHILIPS szuperszeria

PHILIPS normalszeria

minőségi vételnek.

PHILIPS

Brat

(Cluj-Kolozsvár, Kelet tudósító) Kormánybiztosok korenczásokai miatt Duca, a liberális p elhalasztották érdemult hét helyett te kor érkeztek meg rális leadekek Nag a biharmegyei megbeszéléseket és is bevallott célja é a kolozsvári, valan gyék liberális szer ják. Bratianu Vi utját hosszas poler fővárosi, mint az e liberális sajtóorga tartották azt, hogy hónapi kormányzá a nemzeti paraszt a liberális vezérek kormánybuktatási görikusabban me nyos: Hogyha Bra Kolozsvárra jöttek liberálisok száma oka volt.

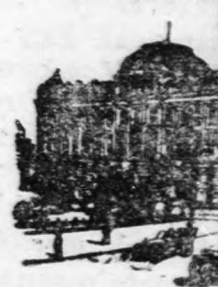
Töme fogad

A pályaudvaron szervezet teljes vé degeket. A két vezi Saveanu volt kama Moldocanu, a bra is, akiről politikai malicia nélkül sz „örökös miniszter” természetesen lelke a kolozsvári szerve Sándor volt kultus vid üdvözlő beszéd Astoriába hajta a Kolozsváron tart vezetők összegyülte professzorok. Can volt prefektusok, d rálisok vezére és szálló halljában a szóiok szerint a sz zásokból egyform Bratianu Vintila, ügyminiszter.

Mieri jöttek vezerek

Kerestük az alk gekkel jövetelük cé Az ősz feju, mind ifju Saveanu, a bu vence, szerenyen é el magáról a válas — Hogy miért Bratianu Vintila, megmondhatnák I tiszta vagyok csup eltünik apartament hogy lerázta magá Duca volt belüg tatunk be ezután. jön ki hívásunkra resűk vasarnap d vendégekkal, mert — Méltóztassék

Grand BUCU

A legmodernebb relve. — Fördösze telefonok, rádiósz fodrászműhel

Rendkívül leszá

Bratianu Vintila és Duca Kolozsváron

Expressz-Interjú Duca volt belügyminiszterrel

(Cluj-Kolozsvár, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetközi földművelésügyi kongresszus bukaresti tanácskozásai miatt Bratianu Vintila és Duca, a liberális párt vezetési, egy héttel előhalasztották erdélyi útjukat és az elmúlt hét helyett tegnap délután hét órakor érkeztek meg Kolozsvárra. A liberális leadelek Nagyváradról jöttek, ahol a biharmegyei szervezettel tartottak megbeszéléseket és kolozsvári utjuknak is beállított célja és programja az, hogy a kolozsvári, valamint a szomszédos megyék liberális szervezeteit reorganizálják. Bratianu Vintila és Duca erdélyi útját hosszas polemia előzte meg, úgy a fővárosi, mint az erdélyi sajtóban. A nem liberális sajtóorgániumok kissé korainak tartották azt, hogy Bratianu Vintila hét hónapi kormányzás után akciót kezdjen a nemzeti parasztpárt ellen, ám maguk a liberális vezetők voltak azok, akik a kormánybuktatási intenciókat a legkategorikusabban megfogalmazták. Egy bizonyos: Hogyha Bratianu Vintila és Duca Kolozsvárra jöttek, annak bizonyára a liberálisok számára legalább is komoly oka volt.

Tömegek helyett a vezérkar fogadta a vendégeket

A pályaudvaron a kolozsvári liberális szervezet teljes vezérkara várta a vendégeket. A két vezér kíséretében vannak Soreanu volt kamarai elnök és Leonte Moldoveanu, a brailai liberálisok vezére is, akiről politikai körökben nem minden malícia nélkül szokták állítani, hogy „örökös miniszterjelölt”. A vendégeket természetesen lelkes éljenzés fogadta és a kolozsvári szervezet nevében Lepadatu Sandor volt kultuszminiszter tartott rövid üdvözlő beszédet. A vendégek ezután az Astoriába hajtottak, ahol ezidő alatt a Kolozsváron tartózkodó összes liberális vezetők összegyűltek, Leon és Martinovici professzorok, Candrea és Partenie Dan volt prefektusok, dr. Duca az ifjú liberálisok vezére és mások üdvözölték a szálló halljában a vendégeket és impresszióink szerint a szimpátia megnyilatkozásokból egyformán részesültek úgy Bratianu Vintila, mint Duca volt belügyminiszter.

Miért jöttek Erdélybe a liberális vezetők

Kerestük az alkalmat, hogy a vendégekkel jöveleltek céljáról beszéljünk. Az ősz feju, mindig mosolygó és örök ifju Saveanu, a bukaresti társaság kedvence, szívesen és udvariasan hártja el magáról a válaszádat.

— Hogy miért jöttünk Kolozsvárra? Bratianu Vintila, vagy Duca ezt inkább megmondhatnák. Én egy egyszerű statisztika vagyok csupán — teszi hozzá és eltűnik apartamentjének ajtaja mögött, hogy lerázza magáról az ut porát.

Duca volt belügyminiszterhez kopogtatunk be ezután. Lepadatu professzor jön ki hívásunkra és arra kér, hogy keressük vasárnap délelőtt a találkozást a vendégekkel, mert rendkívül fáradtak.

— Méltózlással megmondani, mi úgy

tudjuk, hogy Duca ur az újságírók barátja...

Lepadatu professzor beviszi az üzenetet, a következő pillanatban kinyílik az ajtó és a volt belügyminiszter személyesen invitál be lakosztályába. Most is rendkívül elegáns, könnyű, szinte fiatalos nyári öltözetben fogad és biztosít arról, hogy az újságírókkal szembeni baráti érzelmei nem változtak meg.

— Jövelelteknek célja felől érdeklünk csupán, excellenciás uram.

— De hiszen azt önök is ismerik: eljöttünk és körülnézünk, hogy szervezeteink hogyan működnek, hogy komoly akcióba foghassunk...

— Komoly akcióba — a kormány felé, vagy a liberális párt keretein belül?

— Nem a kormány felé — válaszol mosolygva a volt belügyminiszter.

— Egyszóval a kormány kormányozhat?...
Ma reggel kezdődik a tanácskozás

— Ezt nem mondtam, — illetőleg ez nem tőlünk függ, hanem a hibáktól, amelyeket esetleg a kormány elkövet, — válaszolja Duca még mindig mosolygva. De ugyebár, én nem adtam interjút most, hanem csak úgy barátságosan eldiskuráltunk...?

Közben Bratianu Vintila is elkészül toalettjével és a liberális vezeték autón sétára indultak a városba, majd Lepadatu professzort keresték fel, akinek vendégei voltak vacsorára. Vasárnap reggel kilenc órakor megkezdődnek a

Hírneves orvosok

által ajánlott csodás hatással bíról

gyógyiszap,

különösen köszvény, reuma, idegsokk ismában szenvedők áldása. Házilag alkalmazható. Kapható:

Bernát gyógykezelő Marghita jud Bihor.

Prospektus ingyen. Fürdőtulajdonosoknak nagy kedvezmény.

tanácskozások, amelyeken állítólag a kormányról és Ristről is szó fog esni, de mindenesetre megvetik az erdélyi ifjúlberálisok szervezetének alapját és este hét órakor az expresszrel visszautaznak Bukarestbe.

Manu Románia és Magyarország közötti normális viszony helyreállításán fáradozik

A román demars alapul akar szolgálni a normális viszony felvételére

(Bucuresti-Bukarest, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen ismertette az Uj Kelet azt a demarsot, amelyet a kisanant államok Bethlen István ismeretes beszédjének hatása alatt Magyarországhoz intéztek. Beavatott forrásból származó értesülésünk szerint a demarsot Románia iniciatívájára szervezte meg a kisanant. Az eredeti román demars hangja sokkal élesebb volt és

Csehszlovákia intervenciójának volt köszönhető, hogy annak hangját a jelenlegire tompították.

Biztos forrásból származó értesülésünk szerint Maniunak az a célja, hogy e demarssal véglegesen tisztázza Románia és Magyarország egymáshoz való viszonyát. A román miniszterelnök meg akarja szüntetni a két ország közötti

feszült viszonyt, meg akarja teremteni végre a normális kapcsolatokat, amivel elfűntetné a kölcsönös bizalmatlanságot és így nagyban megkönnyítené az erdélyi magyar kisebbség helyzetét is. Maniu Gyulának az a kívánsága, hogy e demars olyan hangulatot teremtsen, hogy a két ország között a tárgyalások megindulhassanak a normális viszony felvételére.

Cáfolják, hogy az orosz csapatok bevonultak Kina területére,

de csak órák kérdése az orosz-kinai háború kitörése

Berlin, június 15. A moszkvai Tass távirati iroda cáfolja az orosz csapatok mongóliai határátlépésének és az orosz kinai háború kitörésének híreit, melyet egyes lapok már mint perfekt tényt regisztráltak.

Ugyanilyen cáfolatot adott ki a nankingi kormány felhivatalosa is, mely kommuniké szerint eddig kinai területéről sehonnan sem érkezett olyan jelentés, hogy orosz csapatok a határt

bárhol is átlépték volna.

Párisi diplomáciai körökben az utóbbi huszonnégy óra alatt beérkezett jelentések birtokában a helyzetet Oroszország és Kina között rendkívül feszültnek tartják. Ugy látszik, hogy a viszony most már a végsőkig kiéleződött s a háború kitörése mégis csak órák kérdése.

Páris, június 15. Francia — és a beérkezett jelentések szerint — angol

diplomáciai körökben is nagy fentartással fogadandónak tartják egy-két londoni lapnak az orosz-kinai háború kitöréséről szóló híradásait. Párisi irányadó körökben megállapítják, hogy a híreket nem erősítették meg. Nem tartják valószínűnek a háborút a két hatalom között, nem valószínű ez már csak azért sem, mert egyik fél sem készült fel s nem elég erős a háborúra.

Kétmilliárd lejt szeretne az állam büntetés-pénzekből behajtani

(Bucuresti-Bukarest, június 15. Az Uj Kelet tud.) A pénzügyminisztérium elkeseredett erőfeszítéseket tesz, hogy a költségvetési deficit eltüntetéséhez szükséges összegeket felhozza. A különböző adóemelés és illetékek emelésén kívül most azon dolgoznak a minisztériumban, hogy az államnak különböző büntetésekből származó különvességeit inkasszálják. Amennyiben ez az akció sikerrel járna, úgy az államkincstár kétségtelenül jódarab időre fellelegezne, mert a pénzügyminisztérium adatai szerint büntetésekből kifolyólag

az államnak nem kevesebb, mint kétmilliárd lej járandósága van.

Hogy hogyan keletkezett ez a fantasztikus nagy összeg, arravonatkozólag az egyik bukaresti lap szolgál rendkívül tanulságos adatokkal. Nemcsak azért dagadtak fel a büntetések ily hatalmas összegre, mert az állam polgárai mindenáron kijátszották a fennálló fiskális törvényeket, de első sorban azért, mert a romániai adófizetők képtelenek kötelezettségeiknek eleget tenni és mert Bratianu Vintila impulzusa alatt a büntetések kivételénél az alantas közegek rendszerint

felháborító tulbuzgósággal és könyörtelenséggel jártak el.

A büntetések legnagyobb része természetesen vámkihágásokból származik. Két-három selyemharisnya becsempészéséért százezerlejes büntetéseket vetnek ki a pénzügyminisztérium buzdó alantaisai, amelyeknek legnagyobb része azonban nem inkasszálható azonos egyszerű oknál fogva, hogy a megbüntetettek fizetésképtelenek. Kézenfekvő az, hogy akinek sok pénze van, az nem fog selyemharisnyát csempészni.

Ugyancsak hatalmas summára rugnak fel azok a különvességek, amelyek olymódon származtak, hogy egyes kereskedők nem tudták áruikat a vámkhatóságoktól kiváltani. A 65 napon belül ki nem váltott áruért az áru értékének tíz százalékát veszi be az állam büntetés címen és természetesen dolog, hogy ezután a kereskedők még kevésbé tudják a szükséges összegeket

előteremteni. Az árut elárverezik, rendszerint olyan minimális összegért, ami még a büntetést sem fedezi, viszoni

a kereskedő ettől a pillanattól kezdve a külföldi gyárosnak és az államnak egyaránt adósa.

Vannak büntetések, amelyek 15—20 ezer tendős multa tekintenek vissza és az állam képtelen inkasszálni őket, rendszerint azért, mert a megbüntetettek perrel támadták meg a pénzügyminisztérium határozatát és az ilyen perek perspektívái a végtelenbe nyulnak ki.

Az államnak azonban pénzre van szüksége és Popovici Mihály pénzügyminiszter szigorú utasítást küldött a pénzügyigazgatóságoknak, hogy a legdrasztikusabb intézkedéseket vegyék igénybe a büntetések behajtásánál. A bukaresti lapok azonban nem sok sikert jósolnak Popovici Mihály akciójának.

A MATILD-víz

borral keverve a legkellemesebb italt ad.

Grand-Hotel BUCURESTI

A legmodernebb kényelemmel felszerelve. — Főzőszobák, gőzfűtés, lift, telefonok, rádiószalon, olvasóterem és fodrászműhely. Bár-Buffer.

Rendkívül leszállított szobáira!

Félmegoldást hozott Páris is

Jegyzetek a párisi jóvátételei szakértői konferenciához

Tíz évig tartott, míg a világtörténelem megtette ezt az utat. A nyugatlanságnak, gyűlöletnek, bizalmatlanságnak tíz éve telt el, míg a világpolitika intézői belátták, hogy nem térhetnek el büntetlenül attól az elvtől, mely szerint a közgazdaság kell legyen minden hosszú lejáratú és helyes politika alapja, hogy munkát és kenyeret biztosítsanak a nép tömegeinek. Versailles idején azt hitték, hogy a politika diktálhat a gazdasági életnek s a realitásokkal nem számolva, fantasztikus pénzbírsággal sújtották a legyőzött Németországot. Elvették tőle minden elvehető, hadiszerzeit és hajóit, gépjárműveit, fát, állatokat, gépeket s ennek az egyoldalú ítélkezésnek az volt az eredménye, hogy az ítélet nem volt végrehajtható a békeszerződés paragrafusai szerint, a milliárdok nem folytak be, mert Németország fizetőképessé vált. A reparációs bizottság már 1921-ben leszállította igényeit, hogy engedményekkel bírja Németországot fizetésre. A következő évben újabb leszállítást és moratóriumot volt kénytelen engedélyezni, de mert az előírt terhek még mindig nemteljesítettek, 1923 januárjában Franciaország és Belgium birtokba vették a Ruhr-médenét. Így sem volt eredmény. A folytonos pénzügyi zavarok, a lakosság passzív rezisztenciája nem hozták meg az áldozatokkal arányos hasznot s Franciaország, amely az egész megszállási akcióban a vezérszerepet játszotta, kényszerítve volt Németország ajánlat elfogadni arra nézve, hogy egy gazdasági szakértőkből álló bizottság állapítsa meg a német gazdasági helyzetet, az ország fizetőképességét s a reparációs összegek ennek arányában állapíttassanak meg.

Az a tény, hogy Németország teljesítőképessége lett a tárgyalások bázisa, jelentékeny haladást képviselet a versaillesi békeszerződés álláspontjával szemben, mely figyelmen kívül hagyta a fizetőképességet. A kiküldött szakértőbizottság munkájába Amerika is erősen beavatkozott. Németország tartós fizetőképessége egyértelmű lett volna azzal, hogy az Amerikának adós atnánt államok sem fizetnek tovább s így az Egyesült-Államoknak különös érdeke volt, mint főhitelező államnak, hogy a főadós Németországot együttesen állítsák talpra és tegyék fizetőképessé. Az amerikai Dawes és az angol Mac Kenzie vezetése alatt vizsgálta meg a szakértőbizottság a német pénzügyeket, az államháztartást és a gazdasági viszonyokat s a munka eredménye lett az ugynevezett Dawes-tervezet, amely az eredeti 132 milliárd aranymárka követelést 42 milliárdra szállította le s javaslatot tett a német valuta konszolidálására, a jegybank újjászervezésére. A Dawes-terv minden jószándék mellett sem volt tökéletes. Nem határozta meg pontosan sem az annuitások szá-

mát, tehát ezek bizonytalan ideig tartottak volna s nem vette figyelembe számításában Németország belső adósságait sem. Ez a bizonytalanság s az, hogy a már 2 és félmilliárdra nőtt Dawes-annuitás újabb kölcsönök felvételére szorította Németországot, azt mutatta, hogy a reparációs határozatok újabb végrehajthatatlanok s így beigazolódott az amerikai ellenőrző-biztos: Parker Gilbert jóslata, hogy a Dawes-terv nem tartható be. A köcsönöket féltő Amerika újabb nyomására az elmúlt hetekben folyt le az a párisi reparációs konferencia, amely az európai sajtó szerint végre elfogadható megoldást hozott az adós és hitelező államok között. A Dawes-tervet félretették s az új konferencia amerikai elnöke, Youngról elnevezett tervet fogadták el a szakértők javaslata alapján, akik újból behatóan tanulmányozták Németország helyzetét és teljesítőképességét.

Tény, hogy a most szabályozott terhek könnyitene a régi kötelezettségeken. Tény, hogy a Dawes-terv időbeli határozatlanságát egy pontosan kidolgozott törlesztő tervvel helyettesítették, mely az eddigi két és félmilliárdos annuitást 37 évi átlagosan 2050 millió aranymárkára szorította le, ellenben 1906-tól 1988-ig teljeren Németországra hárítja át az antant-államoknak Amerikával szemben fennálló kötelezettségeit. Az egyezmény mindenesetre lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a nemzetközi pénzügyi feszültsége és bizonytalansága enyhüljön. A világsajtó, mint egy jobb, új időszak kezdetét üdvözölte a Young-tervet, amely lehetővé teszi az előrelátást, a biztosabb kalkulációkat s amely az eddiginél jobban megkönnyíti az amerikai tőke beözönlését Németországba s Németországon keresztül azokba az államokba, amelyek gazdaságilag Németország felé orientálódnak. A politikusok a háború végleges likvidációjának jelentették ki a párisi új egyezményt, mint megközelítést annak az elvnek, hogy a politikai érdekekben a gazdasági érdekeknek kell érvényesülniök és hogy a gazdaságilag kellően alá nem támasztott politika könnyelmű, elhibázott és célra nem vezet. Optimizmus esendül ki azokból a jelentésekből, melyek a reparációs konferencia eredményéről számoltak be s különösen Amerika elégedett, hogy a háborúra adott pénzei, ha nem is teljes egészükben, de jórészt biztosítva vannak.

És mégis két momentum van, amely előrelátatja, hogy a Young-terv is előbb-utóbb a Damesé sorsára jut. Hiába a szepen kitervelt annuitások és a nagy-szerűen kidolgozott pénzügyi egyezmény és az ennek biztosítására és végrehajtására felállítandó reparációs nemzetközi bizottság, a párisi konferencia nagy vívmánya. Az egyik momentum gazdasági. Minden külföldi szakértő véleménye ellenére is Németország nem fogja betartani és betarthatná a törlesztést. Ha a német kereskedelmi mérleg 2 milliárdos passzívumát látjuk, ha számításba vesszük a magángazdaságok külföldi kölcsönei után fizetendő kamatokat és törlesztést s ha összeszámítjuk a reparációs szolgáltatások összegét, akkor a német szakértőknek kell igazat adjunk, hogy ezeket a terheket lehetetlen több mint egy fél évszázadon keresztül bírni. Mindennél jellemzőbb a helyzetre a legújabb német belső kölcsön sikertelensége, amelyet előbb 500, majd 300 millió márkára terveztek s a jegyzéseket kétszeri meghoztatással sem tudták 177 millió márkára fölé vinni.

A másik momentum lélektani. Jönnek az új generációk, akik már csak iskolakönyvekből és irodalomból ismerik meg a világháborút. Fel nőnek majd az új demokrácia polgárai, akik igazságtalannak és érthetetlennek találják a

győzők által diktált terheket és akik szakadatlanul azért fognak dolgozni és agitálni, hogy felszabadítsák magukat.

A Young-terv nem oldotta meg Európa krízisét. Arra volt jó, hogy újra időt nyerjenek Európa népei konferenciától-konferenciáig s hogy újra elodázzák a háború igazi végleges likvidálásának kérdését. A háborút Amerika beavatkozása döntötte el. A háborút is csak Amerika likvidálhatja gyökeresen és véglegesen, ha a háborús adósságok törlesztésével, vagy lényeges leszállításával megszünteti a reparációs kérdést. Ma még messze vagyunk ettől az időtől. De ha Versailestől eljutottunk Párisig, Páristól jó néhány konferencián át csak közelebb jutunk hozzá. Ezen az uton a Young-terv mindenesetre óriási haladás. Annak nyílt és világos elismerése, hogy a reparációs kérdés és az európai államok hadiadósságai Amerikával szemben egy összefüggő komplexumot képeznek s hogy a kettő megoldása együttes probléma, azt igazolja, hogy Amerika kénytelen az európai pénzügyek helyzetével törődni s ha szükséges lesz rá, további engedményekkel könnyíteni Németország helyzetén. A párisi reparációs konfe-

Felszínre hozták Jeruzsálem mellett egy négyezeröttszáz éves város maradványait

Konstantinápoly, június 15. A napokban Konstantinápolyba érkeztek a pennsylvániai egyetem régészei, akik a közelkeleten, főleg Jeruzsálem környékén ásatásokat végeztek. A jeruzsálemi ásatások szenzációs eredményeket hoztak felszínre. A város egyik részén ugyanis kiásták egy ősi városnak falmaradványát. A fal maga az eddig megállapítások szerint 40 láb magas és 30 láb vastag volt. Hozzávetőleges tudományos számítás szerint a falak a rendes időszámítás előtti tizenhetedik századból

valók. A város falát azonban csak századokkal, a város megalapítása után építették az egyre veszélyessé váló vándortörzsek betörései ellen. A kutatók munkája kiterjedt a városra is, megtalálták néhány omladékát annak a régi templomnak, amely az összehasonlító archeológia eddigi eszközei szerint 4500 éves lehet. Az ásatásokat a pennsylvániai egyetem folytatni fogja. Az ősi város a mai Jeruzsálemtől körülbelül nyolc kilométernyire fekszik.

Erzberger szállította Oroszországba leplom-bált vagonokban Lenint és Trotskijt

Megjelent Ludendorff elvált feleségének naplója

München, június 15. — Nyolc évvel ezelőtt adta be a válópórt férje ellen Ludendorffné asszony. A német hadsereg volt főparancsnokának válópőre sokáig húzódtott, míg aztán az asszony javára kimondták a válást Ludendorffné továbbra is Münchenben lakik és már a válópőr folyamán foglalkozott azzal, a tervvel, hogy naplót ír, amelyben intim részleteket közöl nemcsak férje egyéniségéről, hanem politikai működéséről is és beszámol mindazokról az eseményekről, amelyeknek, mint Ludendorff tábornagy felesége, fultanója volt. A napló, amelyen már év óta dolgozott Ludendorffné, most végre elkészült és meg is jelent az egyik nagy müncheni cég kiadásában.

Azok, akik hátszobajutkokat és intimitásokat vártak a naplótól, csalódtak. Ludendorff elvált feleségének visszaemlékezései inkább azokat a politikai pikanteriákat domborítják ki, amelyekről eddig vagy semmit, vagy pedig keveset tudott a nyilvánosság. Ludendorff asszony, úgy látszik, csak magánügyeiben ismeri a diszkrecióit, de ami a politikát illeti, ezen a téren mindent, amiről hallott és amit tudott, kritikátlanul és közvetlen modorban megírta.

Tizenhat év eseményeit tárgyalja Ludendorffné naplója. Ennyi ideig tartott a tábornaggal való házassága. A naplónak különösen az összeomlást és a német forradalmat megelőző időkről szóló fejezetei érdekesek. Férjét sok helyen úgy állítja be mint egy cinikus, hatálmoravágyó férfit, aki amellet katonásan bátor, sőt ki akarja hívni maga ellen a végzetet.

Az összeomlás után Ludendorff tehetetlenül és végül közönyösen szem-

lélte az eseményeket. Közben teltek az évek és a válópőr megindítása előtt néhány hónappal gyakran emlegette feleségének.

Szörnyű ostobaságot követtek el a német forradalmárok, hogy nem gyilkolták meg. Ezt a taktikai hibát nem szabad lett volna elkövetniök. De várj csak, elérkezik még az a nap, amikor ismét az én kezemben lesz a hatalom és akkor majd ezek az urak, akik megkegyelmeztek életennek, megkapják a magukét. Én nem leszek ilyen nagylelkű.

Erzberger és Ludendorff viszonyáról is hosszasan írt Ludendorff asszony. Elmondja, hogy férje tulajdonképpen Erzbergernek kösznheti főparancsnoki kinevezését. Erzberger személyesen interviuált a bajor királynál, a württembergi királynál, a badeni nagyhercegnél. Nem is beszélve II Vilmosról és Ferenc Józsefről — Ludendorff érdekében. Erzberger munkájának tulajdonítható, hogy Falkenhayn kegyvesztett lett, majd pedig Ludendorff került a hadsereg élére.

Ebben az időben Ludendorff gyakran volt együtt Erzbergerrel, aki bíztalmas közléseket tett neki. Egy alkalommal — írja Ludendorff asszony — Erzberger közölte velem, hogy Oroszországban lágralobbantatta a forradalmat. Azt is elmondta, hogy iróasztalának fiókja tele van titkos levelekkel, amelyek Oroszország forradalmasításáról szóló jelentéseket tartalmaznak. S csakugyan Erzberger volt az, aki leplom-bált vagonokban Svájból Oroszországba szállította Lenint és Trotskijt.

Birdessen az Uj Keletben

Értesítés!

Megnyílt Bucurestiben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia“

Str. Pieter Grigorescu 12. szám. A királyi palota mögött.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek.

Tisztelettel „Venetia szálloda“ vezetésége MOSESU tulajdonos.

rencia tehát nem volt uolsó likvidációs ténye a háborúnak, mint a diplomatikai jeleztek. Hosszu sora a tárgyalásoknak van még a világ előtt, hogy békéje biztosíttassék.

Ligeti Sándor

De Walter G. moza ki rablógyilk ieme meg

Newyork, június 15. A rendőrség összejövetelein a kat szoktak tal friss élményekről veteleken sok ok kes dolog hangz réven nem kerül A legutóbbi össz ris felügyelő elő nyéről, amely ná ta a bünygyi re nös eset volt ez. ben szabadszelle sem adta tudtára egy rendőrségi e nyilvánosságra.

Tizemhárom év Newyork egyik kásán meggyilk Isac Harrimann akinek a Brood gyon óvatos em szek páncélszeker ben tartják áruj kint, üzletzárak tába zárta érték val vitte a lakás

A gyilkosság enben is így tört záras után bérau kereskedők láttá magával viszi a gel aztán, mikor zárva maradtak, sejtve, telefonálta város másik rész fivére Isac Harr és amikor belépet ságot: Harriman és a nagyértékű ládikót elrabolta.

A rendőrség m zást. Walter Grim mazsán detektiv taitták a vizsgálat ban nem akadtak moztlan gyilkosszaporodott és az san feledésbe me is beavatkozott a három esztendő óta, de most fant rülmények között, vetkezett be.

Walter Grimm, tektiv meghalt és pon feldült arca hivatatalaba B. W jobb barátja, aki idején a Harrim ben, Harris jele nőknél és a követ

— Ma éjszaka kü Korán feküdtém a szememre. Allat barátomra gondol tam és órákon át ban álmatlanul, a ve. Most már nem ébren voltam-e, v

Mezőgazd és Takaré

Cluj—Kolozsvá

Fióktézetei: Dej len, Jibou—Zs

Saját 40 mil

Foglalkozik a bank val. Átutalásokat b előnyösebben és leg

Engedélyeze

A CLUJ

Tacámul

ez ústárugyárban

készült min den darab evő eszköz és disz tárgy ezen gyár jellel van el látva.

800-as ftomság!

Gyártmányaink minden jobb ékszerüzlet ben megrendelhetők. — Viszonteladónak: „TACAMUL“ ezüstárugár Cluj, Strada N. Iorga II/A

הור ערשינין אוים עכטעס זילבער: כל קודש הנוכה אונד אנדערע לייטער. אתרונם העלשער. סודער-שיססל אונד ועמליכע ריטועללע געגענטשענער

Detektiv a tulvilágon

Walter Grimm newyorki detektiv a halála után nyomozta ki egy tizenhárom évvel ezelőtt elkövetett gyilkosság titkát. A kötelességtudó detektiv szelíme megjelent egy barátjánál és leleplezte a tettest

Newyork, június 15. A newyorki bűnügyi rendőrségtisztviselők egyesületének összejövetelein a tisztviselők előadásokat szoktak tartani és beszámolnak friss eseményekről. Ezek az összejöveteleken sok olyan izgalmas és érdekes dolog hangzik el, amelyek a sajtó révén nem kerülnek a nyilvánosság elé. A legutóbbi összejöveteleken B. W. Harris felügyelő előadást tartott egy elmé nyéről, amely napokon át foglalkoztatja a bűnügyi rendőrséget. Olyan különös eset volt ez, hogy még a máskülönböző szabadszellemű amerikai rendőrség sem adta tudtára a sajtónak s csak egy rendőrségi előadás keretében került nyilvánosságra.

Tizenhárom évvel ezelőtt, 1916-ban Newyork egyik külvárosában levő lakásán meggyilkolva holtan találták Isaac Harrimann ékszerészt, Harrimann, akinek a Broodwayn volt üzlete, nagyon óvatos ember volt. Más ékszerészek páncélszekrénybe zárva, az üzletben tartják árujukat, ő azonban esténként, üzletzáráskor egy kézi vaskazetta zártá zárta értékes holmijait és magával vitte a lakására.

A gyilkosság felfedezését megelőző eszen is így történt. Harrimann üzletzárás után beaurtóba ült és a szomszédok kerakodók látták, hogy szokása szerint magával viszi akis acélládikót. Reggel aztán, mikor az üzletének redőnyei zárva maradtak a szomszédok roszszat sejtve, telefonáltak fivérének, akinek a város másik részében volt az üzlete. A fivére Isaac Harrimann lakására sietett és amikor belépett, felfedezte a gyilkosságot: Harrimann a gyilkos leszurta és a nagyértékű ékszereket tartalmazó ládikót elrabolta.

A rendőrség megindította a nyomozást. Walter Grimm, egy német származású detektiv és B. W. Harris folytatták a vizsgálatot, a gyilkosnak azonban nem akadtak a nyomára. A kinyomozatlan gyilkosságok listája eggyel szaporodott és az egész ügy lassan-lassan feledésbe merült. Közben Amerika is beavatkozott a világháborúba, tizenhárom esztendő telt el a világháború óta de most fantasztikusan hangzó körülmények között, váratlan fordulat következett be.

Walter Grimm, az egyik nyomozódetektiv meghalt és temetését követő napon felhúrt arecal, idegesen sietett be hivatalába B. W. Harris, Grimm legjobb barátja, aki vele nyomozott annak idején a Harrimann-gyilkosság ügyében. Harris jelentkezett a detektivfőnöknél és a következőket mondotta: — Ma éjszaka különös látomásom volt. Korán fekdtem le, de nem jött álom a szememre. Allandóan szegény Grimm barátomra gondoltam, vele foglalkoztam és órákon át forgolódtam az ágyban álmatlanul, a fáradtságtól kimerülve. Most már nem tudom megmondani, ébren voltam-e, vagy aludtam, mikor

egyszerre csak az ágyam szelén láttam ülni Grimmet. Nem vagyok félnék ember, a babonában sem hiszek, de megmerek esküdni arra, hogy ő volt. Mikor láttam, hogy megdöbbenve nézek rá, így szólt hozzám: — Ne félj tőlem, Grimm vagyok, a te öreg pajtásod. Azért jöttem, hogy elmondjak valamit, amit csak itt tudhatam meg, a tulvilágon. Emlékszel-e még a Harrimann-ügyre? Most már tudom, ki a gyilkos. A soffőr ölte meg, aki a kritikus estén hazavitte az üzletből. Tom Wickle a neve a soffőrnek. A gyilkosság után az ékszeresládikót hazavitte a 89. utcában levő lakására és a pincében elásta, csak akkor veszi elő, ha fe-

ledésbe merül a büntény. Közben ki-tört a hábrú, Wickle katoná lett és a nyugati frontra került. 1918-ban elesett és egy francia kisváros határában temették el tömegsírban. Az ékszeresládikó most is ott van a 89. uccabeli ház pincéjében. A detektivfőnök mosolyogva hallgatta Harris-t: — Vízója volt, kedves barátom. El-alvas előit sokat foglalkozott Grimm személyével s benyomást olyan erők voltak, hogy róla álldodott. Harris azonban nem nyugodott. El-ment a 89. uccába, a Grimm által meg-jelölt házba és megtudta, hogy valóban lakott itt egy Tom Wickle nevű soffőr. Most már visszarahant a rendőrfőnök-ségre, munkásokat hozott és ásní kezd-tek a pincében. Félóráig sem tartott a munka, mikor az egyik munkás ásoja megcsendült egy vadsdarabon és a kö-vetkező percben előkerült a földből egy rozsdás ládikó. — a Harrimantól el-rabolt vaskazetta. Mikor felbontották,

az ékszereket hiánytalanul megtalálták benne. A rendőrségen óriási konsternációt kellett az eset: a halott detektiv a tulvilágon fejtette meg a Harrimann-gyilkosság titkát. Természetesen lefolytaták a hivatalos eljárást, jegyzőkönyvbe foglalták a történeteket és az ékszereket kiszolgáltatták Harrimann örökösének. A meggyilkolt ékszerész hozzátartozói annak idején jutalmat tűntek ki a nyomravezető számára. A halott Grimmet azonban már nem jutalmazhatták meg, ezért Harrisnak fizették ki az összeget.

A felügyelő át is vette a pénzt, azzal a kijelentéssel: A jutalom nem engem illet, hanem Grimm barátomat, a kötelességtudó detektivet, aki visszajött a tulvilágról, hogy fölfedje a gyilkosság titkát. A pénzt ezért felajánlom egy fiatal tudós-nak, aki a spiritizmusmal foglalkozik. Fordítsa ezt az összeget tanulmányai költségeire.

Felemelik a luxuscigaretták árát is

Három kategóriába osztják be a mozgókat látványossági adó szempontjából

(Bucuresti-Bukarest, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden beszámoltunk már arról, hogy a kormány a fe-lyegető költségvetési deficitet bizonyos adónemek és illetékek emelésével akarja eltüntetni. Popovici Mihály pénzügy-miniszter be is jelentette a legutóbbi minisztertanácson, hogy egy a direkt, mint az indirekt adókat emelni fogják és első intézkedésként közölte, hogy felemelik a látványossági és az italmérsi engedélyilletékeket. A pénzügyminisztérium már el is küldte az idevonatkozó utasításokat a pénzügyigazgatóságoknak.

Horribíusan felemelték az italmérsi engedély-taxát

A rendelet, amelyet a pénzügyigazgatóságok csak most kaptak kézhez, kifejtí, hogy a minisztérium különösen az italmérsi engedélyek emelésétől várja az állami jövedelmek fokozódását. Az emelés progresszív skála alapján fog történni, aszerint, hogy milyen városban

van és mennyire forgalmas az illető helyiség. Három osztályt állítanak fel. A nagyobb városokban gyakorolt engedélyek illetéke évi 80 ezer lej. A kisebb helyiségekben évi huszezer lejt kell az italmérsi engedély után fizetni, falvakban pedig a mai illeték husz-harminceszorosát fogja az állam inkasszálni.

A látványossági adó inkasszálni szempontjából három csoportra osztja fel a rendezet a mozikat. Az első kategóriába tartozó mozik a mai 26 százalékos adót fogják fizetni és pedig oly módon, hogy az állam egy veszi, mintha a moziban naponta kétszer az összes jegyek elkeltek. Napi ily két felt ház után kell a 26 százalékot fizetni. 360 napra. Amennyiben a mozik kerttel vannak összekötve, ugy 120 nappal többet számítanak fel.

A második kategóriába tartozó moziknál ugyanugy történik az adó kiszámítás, azzal a különbséggel, hogy csak

egy és fél telt házat vesznek alapul. A harmadik kategória végül csak egy telt ház után fizeti az illetékeket.

Ugyancsak jelentős jövedelemnöbbletet tervez az állam elérni a legdrágább cigarettaneműk árának emeléséből is. Ismeretes, hogy a RMS eddigi áremelési csupán a középszerű és a legolcsóbb cigaretták és dohányfajtákra vonatkozott, míg a luxuscigaretták ára változatlan maradt. Junius 15-től kezdve bucuresti, valamint a Corpul Diplomatic, Intim, Regal és Regal RMS cigaretták, ugyszintén a macedoniai dohány árai emelkedni fognak.

Máris készen van a pénzügyminisztériumban az iktatási bélyegilletékek újabb emeléséről szóló javaslat. Ezenkívül, mint fentebb már említettük, az egyes egyenesadók emelését is elhatározta elvben a pénzügyminisztérium, de idevonatkozólag konkrét intézkedés még nem történt.

A kolozsvári tábla is elutasította Motas földgázdiktátor keresetét

Jogerősen Lazar mérnök lett az UEG kényszerkezelője

Cluj-Kolozsvár, június 15. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári ítélőtábla ma délelben hozott ítéletet Motas mérnök ismert felebbezési ügyében. Az ítélőtábla Motast elutasította keresetével és ezzel egyelőre végetért az erdély földgázharc az a fázisa, amely heteken keresztül foglalkoztatta az ország érdekelte közgazdasági köreit. Motas mérnök a „Sonametan”, részvénytársaság vezérigazgatója és adminisztrátor delegéje volt. A liberális kormány idejé alatt az UEG (Magyar Földgáztársaság) kényszerkezelőjének nevezték ki, ahol a magyarországi érdekeltségű vállalat nacionalizálásának keresztülvitelénél juttatták vezetésre. A vállalat nacionalizálására alakult igazgatóság rövid idő múlva vezérigazgatójának választotta meg Motast, aki így az UEG-nél, mint kényszerkezelő és mint az igazgatóság vezérigazgatója is szerepelt.

Természetesen Motas ugyanakkor a „Sonametan”-nál betöltött vezérigazgatói és adminisztrátor delegéi állásait is megtartotta. Akkor következett be az az érdekes helyzet, hogy a „Sonametan” megvásárolta az UEG német kézben lévő részvényeit és Motas mérnök a Sonametan-nál viselt tisztségei révén most már harmadik, illetőleg negyedik mé-

nőségben is az UEG élére került. Ilyenformán Motas négy különböző vezető-állást töltött be egyszemélyben az UEG-nél és minden állásért külön honoráriumot élvezett.

A nemzeti parasztpárt kormányrajtása után Motast elmozdították az UEG-nél betöltött kényszerkezelői állásából. Helyébe a kormány Lazar mérnököt nevezte ki. Motas mérnök, miután állítólag Bratiannu Vintila utasítására megrendezte az emlékezetes botrányt azzal, hogy az iratokat nem volt hajlandó utódjának átadni és külföldre távozott, a gyulafehérvári törvényszéknél peresítette az államot és megtámadta azt a kormányintézkedést, amely Lazar mérnököt kényszerkezelői állásában feléje helyezte, arra való hivatkozással, hogy ő nemcsak kényszerkezelője az UEG-nek, hanem 10 évi szerződésével alkalmazott vezérigazgatója is. A gyulafehérvári törvényszék el-

sőfokon elutasította Motas keresetét, a kinek a pere így került felebbezés során a kolozsvári táblához. A tábla helyben hagyva a gyulafehérvári törvényszék ítéletét, 10 ezer lej perköltséggel marasztalta el Motast, aki ezzel az ítélettel most már jogerősen vesztette el a kényszerkezelői állásra tartott igényét. Nem ismerjük még az UEG élére a liberálisok alatt kinevezett igazgatójának döntését ebben a kérdésben, hogy az ítélet után megmarad-e Motas mérnök vezérigazgatói állásában.

Influenzánál és az összes légzőszervek hurutos bántalmánál, mint köhögés, rekedtség, stb. valamint a gyomorégésnél a legjobb a Málnási SICULIA gyógyviz Mindenütt kapható!

Fényképezik? Okvetlen tekintse meg az EMKE-drogéria fényképosztályaiba érkezett új, olcsó, minden igényt kielégítő gépeket, nagyítókat, fényezőket stb. Gépek: 1000 lejtől. Papirok nagy választékban!! Friss, olcsó vegyszerek. Vidékre postai szétküldés. Telefon 250. EMKE-drogéria Cluj, Fötér és Deák F.-u. sarok.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 9.
Fiókintézetek: Dej-Dés, Beclean-Bethlen, Jibou-Zsibó, Zálau-Zilah.
Saját tőkék 40 millió Lei
Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Árutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl.
Engedélyezett devizahely

Gyermeknek kipálásnál Höfer 1. Izzadásnál Höfer 3.

Férfi kalapokat
fest, tisztít,
formál és vasal
FEHÉR
Strada Memorandului (volt
Unió-u.) 21. Redout.

Márkás porcellánok
kiarúsítása.
Alkalmi vételek!
Márkás, csipkés figura már 60
leitől, poharak, nippek, fajánszok,
vázák minden elfogadható árban.
ROSENBERG
régiség kereskedőnél **CLUJ**,
Calea Victoriei 5. szám.

Legolcsóbbvilágítás
MATADOR
elektromos kisközpont utján.
Mezőgazdaságok, magánházak, sza-
natoriumok számára nélkülözhetet-
len. 10 lámpa a 16 gyertyafénnyel
2 lei óránként. — Felvilágosítással
és tervezettkel szolgál.
C. Jesznitzer
mérnök műszaki irodája Sibiu-
Nagyszében, Urbrustergasse 1-3.

Pékek!
Száz
tüziléc
kapható:
Fischer-fatelep
Str. Enescu 15. (Gyutagyár-útcá)
Telefonszám: 1300.

Egy komoly szó
a szemüveget viselő
közönséghez
Mindazok, akik születéstől fogva, avagy
későbbi külső behatás folytán kénytelenek
szemüveget viselni, különös gondot kell for-
dítani arra, hogy — akár saját maguk vá-
lasztotta, akár orvos által előírt szemüveg-
jük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó
keretet kapjanak.
Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben
az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges
azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy
precíz rajzokat, mechanikai munkát végez-
nek, hogy a **keretet** szaklátszerész vá-
lassza meg; szükség esetén formálja azt a
fejükhöz és arc szerint.
Ezen okok figyelembe vétele indította
Kolozsvar alantjegezett, legrégebbi szak-
látszerész céget azon — nyugaton regu be-
várt rendszer bevezetésére, hogy minden
darab — üzletben összeállított szemüveg-
gégéjével ellát, a **keretet** előfor-
duló deformációt, vagy törést **2 óra** alatt
díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát
vállal.
Azon biztos hiszemben, hogy az intelli-
gens közönség ezen rendszer előnyeit felis-
meri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.
Kun Mátyás Fia
szaklátszerész
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

A férfivédelmi liga tüntető gyűlést rendez
Bécsben a női nem ellen

Bécs, június 15. Szeptemberben egy
olyan kongresszust tartanak meg Bécs-
ben, amelyhez hasonló eddig még soha
sem ült össze: a férfijogokért küzdők
vitatják meg életbevágó kérdéseiket. A
világ minden tájáról akadnak máris je-
lentkezők, akik azt remélik, hogy együt-
tes fellépésükkel sikerülni fog a férfiak
egyenjogúsítását a nővel kiharcolni,
vagy legalább is ezt a súlyos problémát
a megoldáshoz közelebb vinni.

Amidőn néhány évvel ezelőtt Bécsben
megalakult a férfiszüffrazsettek egye-
sülete, szinte mindenki mosolygott ezen
a furcsa alakulaton. Férfiak, akik nem
szüfrazsetek, női nem felszabadítá-
sáért küzdenek, hanem annak az ellen-
kezőjéért: a leigázott férfiaknak a női
járom alól való felszabadításáért — nem
alkalmas-e ez a tényállás arra, hogy
mindenkit mosolyra késztessen? A való-
ságban azonban ez az egyesület s a
cél, amelynek elérésére törekszik, a hoz-
zátapadó minden furcsaság dacára ko-
runknak egyik szinte tragikomikus fe-
jezetét tárja elének.

Mit is akarnak ezek a férfiak, akik
elnyomottságukat hangoztatják? Vala-
mennyien a családi élet hajótöröttjei
ők, akik szánalmat ébresztenek abban
az idegenben, aki véletlenül közéjük ve-
tődik. Hetenként egyszer összegyüle-
keznek egy kültelki korsóiban és kö-
zösen elsírnak bánatukat, panaszukat,
egyenest kikiabálják azokat és ez az,
ami a tragikus sorsuk iránt való rész-
vétel dacára is visszataszítogató hat. A
szólok — mert beszédek nélkül nem
folyhat le egy társasági gyűlés — tem-
peramentumától függ, hogy megma-
rad-e az általános lamentálásnál, vagy
pedig saját családi életének ismerteté-
sével egy mutatja be a nő típusát, ami-
lyennek azt Strindberg révén ismerjük.
Amidőn itt leginkább hasonló társaik
előtt darabonként beszégetnek a füg-
gönnyről, a családjukról, a semleges böl-
dog idegenek az az érzése támad, hogy
az életnek ezek a szerencsétlen hajótör-
öttjei egyenesen kéjelegnek a saját fá-
jdalmukban és szadista örömeikben vo-
naglanak, amidőn az asszonyt, már nem
is a saját asszonyukat, hanem magát a
nőt, lerugják arról a piederstől, a
amelyre valamikor maguk emeltek.
Egyszerűség okából talán nőgyűlölkö-
nek lehet őket a legtalálhatóbban nevezni,
de ez ellen az elnevezés ellen ők ma-
guk a legbátróbban tiltakoznak.
Számtalan valamenyien a középosztályból
kerülnek ki, ügyvédek, orvosok, hiva-
talmokok, kereskedők és katonatisztek
is szép számmal akadnak közöttük.

Alkalmunk volt előlüknek, Höberth
urnak a nézetét is megismerni. Minde-
nekelőtt a nőgyűlölet vádját utasítja
vissza, a nőt sem becsülik le, hiszen
ők leginkább azért vannak ily szomorú
családi életre kárhoztatva, mert a kivá-
lasztott nőt tuberculizáltak. Ezek a férfiak
— mondja Höberth ur — súlyosan ca-
latkoztak ideáljaikban, egész életükre
boldogtalanokká váltak, a méltatlan
nővel szemben undorral és megvetéssel
viselteknek ugyan, de nem gyűlölettel.
A bosszu a férfial csupán egy reflex-
mozdulat, a nőnél azonban boldogító ér-
zés s még hónapok és évek múltán is
képes a férfial bosszút állni. Nem mi
vagyunk azok, akik elítélik a nőt, ők
maguk teszik ezt, midőn az asszony
méltóságát beszélik. Mi csak igazsá-
got követelünk, de ezt követeljük a tör-
vényhozástól is, különösen azt, hogy a
bírók ne ösdi törvények holt betűi
alapján ítéljenek, hanem minden egyes
esetet individuálisan bíráljanak felül.

Ami pedig a mi konkrét követeléseinket
illeti, azokat tíz pontban foglaljuk
össze. És pedig:

1. Azok az elvált asszonyok, akik oly
jövdelemmel rendelkeznek, amely eléri
az egzisztencia-minimumot, nem tart-
hatnak igényt nőtartásdíjra.
2. A nőtartásdíjra való igény csupán
három évi házasság után emelhető.
3. A válás megtörténte után a nő nem
viselheti a férfi nevét.
4. A törvényes gyermekek születésé-
nél ezidőszent háromhavi időközé meg-
szüntetendő. Az eljárásnak azonosnak
kell lenni az apasági perek lefolytatá-
sával.
5. Az apaság megállapításánál a vér-
próba és az antropológiai vizsgálat kö-
telező.
6. A házasságon kívül született gyer-
mekek keresetképes anyái kötelesek a
gyermek eltartásához jövedelmük ará-
nyában hozzájárulni.
7. A házasságon kívül született gyer-
mek atyjának nem csupán kötelességei
kell, hogy legyenek, hanem jogai is.
8. A házasságon kívül született gyer-
mekek is kötelesek keresetképtelen szü-
leik eltartásához hozzájárulni.
9. Az eltartási díj általában ugy
alapítandó meg, hogy az ne érinthesse
a férj egzisztenciáminimumát.

A Nemzetközi munkaügyi hivatal jelentése
korunk rabszolgáiról

A gyarmatok bennszülöttei — rabszolgák

Genf, június 15. A Nemzetközi munka-
ügyi hivatal utolsó genfi ülése a na-
pokban ért véget. Ennek a nemzetközi
szociálpolitikai parlamentnek a legutol-
só ülése különösen népes és fontos volt.
Több mint 600 delegátus vett azon részt,
akik a világ csaknem valamennyi kor-
mányának és munkásszervezetének a
megbízásából jöttek össze, hogy a gaz-
daságilag gyengébbek szociális védel-
méről tanácskozzanak és határozatokat
hozzanak, hogy azután ezen határozat-
okat az egyes kormányok a parlament-
tel ratifikáltassák, hogy azokból élő tör-
vény legyen és a gazdaságilag gyen-
gebbeknek valóban oltalmára és védel-
mükre szolgáljanak.

A Nemzetközi munkaügyi hivatali ül-
se hat napig tartott és ennek legfonto-
sabb és legerdekesebb része az a jelen-
tés volt, amelyet a hivatal igazgatósá-
ga terjesztett a teljes ülés elé

**a gyarmatokon uralkodó munkavi-
szonyokról és a bennszülöttek kény-
szermunkájáról.**

A jelentés megdöbbentő adatokat hozott
nyilvánosságra a bennszülöttek kegyet-
len és embertelen kizsákmányolásáról.
A jelentés felsorolja az afrikai, ázsiai
és óceáni gyarmatokon

a bennszülöttek kényszermunkájáról
**érvényben levő törvényeket és ren-
deleket.**

Egyes gyarmatokon
évenként 90 napi kényszermunkára
forgják a bennszülötteket.

A jelentés hangsúlyozza, hogy a leg-
több esetben nemcsak közmunkák el-
végzéséről van szó, hanem egyes ma-
gánvállalatok kizsákmányolási pro-
gramjáról, amelyet a legridegebben haj-
tanak végre. Legtöbbször az európai vál-
latok nem fizetik a bennszülött mun-
kásokat és ha végre bért kapnak, ezek
olyan alacsonyak, hogy jóval alatta ál-
lanak az ottani normális béreknek. A
vsutépítéssel százával halnak el a benn-
szülött munkások, mert az Egyenlítő-
névgeréket használták fel, egy 1000 kilo-
méter távolságra fekvő, mérsékelt ég-
hajlatú vidéken anélkül, hogy a szük-

Az emésztés
normálisan
megy végbe

ha a gyomornedvek elegendő gyomor-
savat tartalmaznak. A kelleténél több
gyomorsav erjedést okoz és emésztési
zavarokat idéz elő. Hogy a normális
emésztést biztosítsunk magunknak
olyant, amely mentes a gyomorsav túl-
tengésétől, legjobb ha a Magnésie Per-
hydrolit használjuk. Ez a készítmény
semlegesíti a savakat, szinte pillanatok
alatt távolítja el a savfőlöleget, meg-
gátolja az élelmek erjedését és elejét
veszi a gyomorégésnek, a savanyú bű-
főzésnek és különböző bajoknak, mint
heves gyomorégés, vagy gyomordaga-
nat, Magnésie Perhydrolit a legjobb al-
kalikus gyógyszer a gyomorsav túlten-
gésben szenvedőknek. Minden gyógy-
szertárban kapható.

10. Küzdelem a nőemancipáció min-
den kinövésze ellen.

Ez az a tíz pont, amelynek érvényre
jutásáért a férfijogok egyesülete küzd
s a szeptemberi kongresszus ezt a gyar-
korlati megvalósítás szempontjából fog
ja részletesen megtárgyalni.

séges egészségügyi rendelkezásokat fo-
gadókat tartották volna. A gyarmatokon
idők folyamán az a borzalmas „szokás”
alakult ki, hogy a bennszülötteket te-
herhordóknak alkalmazzák, akiket hó-
napokra többszáz kilométernyire visz-
nek el falvaiktól. Ezáltal azután a
bennszülötteket családjuktól is elsza-
kitják és a legtöbbször sohaem tér vissza,
hanem az éhségtől elpusztul. A benn-
szülöttek főnökeit rendszerint megvásá-
rolják és ezek azután kerítők lesznek az
európai kizsákmányolóknak. Az olyan
helysége, ahol a lakosság száma nem
elegendő, ezek a kerítők anatómiai kuli-
kat esznek el nüneménye esős igé-
retekkel és azután megláncolva, ketre-
cekben szállítják őket hajókra a gyer-
lakossági telepekre. Itt retentő fár-
ságos és hosszantartó napi munkájuk
eredményeként még a szükséges napi
táplálékot sem kapják meg és rendsze-
rint ezek a szerencsétlen munkások eze-
ken a helyeken valamennyien elpusz-
tultak.

A Nemzetközi munkaügyi hivatal je-
lentése hangsúlyozza, hogy számos an-
gol gyarmati szakértő irt a bennszülöt-
tek munkakényszerének morális és gaz-
dasági hátrányairól, a gyarmati ható-
ságok azonban azon az állásponton van-
nak, hogy a gyarmatok gazdasági fej-
lőlése megköveteli a bennszülöttek
munkakényszerét.

A teljes ülés tudomásul vette a je-
lentést azzal, hogy nemcsak megkülli
az érdekelt kormányoknak, hanem min-
den kulturnemzetet és a haladás min-
den barátját felszólítja, hogy eme szé-
gyenletes állapotok ellen minden ren-
delkezésre álló eszközzel vegye fel a
küzdelmet.

Butor olcsón és művészi
kivitelben legelőnyösebben
Fischer Albert
butoráruházában Cluj, Calea Regele Ferdi-
nand 61. (Volt Ferenc J.-ut) szereshetők be.
Komplett hálószobák már 16.000 leirt.
Részletfizetéssel kedvezmény!
Megrendeléseket eredeti, vagy megadott rajz
után készítenk.

HIF
Az Uj Kelet az egyet-
zesítés napján
Főszerkesztő: Dr. M.
Felső szerkesztő: J.
Bukaresti szerkesztő:
Str. Lipsca 91.
Az Uj Kelet cikkéi
Törzs megjelöl.

— **Aláírták a Po-**
kán közötti konke-
jelentik: Hivatalosa-
rosz kormány és a
ma aláírták a ko-
Az aláírást általában
vözik. A megegyez-
nagyobb része volt
cismák, akik a né-
diplomácia egyik
neveznek.

— **Anyagi zava-**
rábi rádióállomás.
A rádióállomás an-
A vezetőség kérésé-
hoz állami támog-
lőben kénytelen
adóállomás adásai

— **Fűszer, esemég**
folyó hó 19-en Dési-
alatt megnyitóm.
zóság szíves pártf-
sel Hermanné.

— **Irgalmas szen-**
gánpörben. Kas-
gánpör pénteki
nyitási eljárás kie-
gátták a meggyilk-
dó fiát, aki elmo-
a helyszíni szemlé-
ismerte, hogy ő m-
a szekerevel apja-
lomása annyira fel-
ugrott a cigányra.

A csendőrök fogtál-
ták megakadályozni
je a gyilkos cigány
szembehítés követke-
Filke Sándor a cig-
vallotta, hogy a fia
szingárság, mert
történt, ahogy R-
dotta. Hudak Józ-
zugságnak mondott
vallomását. A tárg-
mán alibitanukat h-
azonban nem siker-
a cigányok javára.

— **Agyvértedulás**
höz légzés, főlelem-
rén, lehangoltság, a-
szetes Ferenc Józ-
nálatá által röviden
Tudományos megá-
tik, hogy a Ferenc
szükszornulás minde-
legjobb szolgálato-
gyógyszertárakban,
szerüzletekben.

— **A Garabonciá**
szencziós tartalom-
cagató az új rova-
mit tud? címmel.
lyi irodalomról irt.
bi rovatok is: a Si-
Károlyás címmel sz-
név. Otletes vélemény-
ményekről, kis hmo-
szítik ki a pompás
szias kiadóhivatala-
ahol a lap megrend-

Mindenki ez
Egyedül versenyké-
kef a Budapesteni
megjelen-

Női és férfiruhákat vegyileg fest, tisztít Unió Cluj

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Vasárnap, június 16. (est.): Trubadur.
Hétfő, június 17: Lakmé.
Kedd, június 18: A balettszékola és kar előadása.
Szerda, június 19: Fidelio.
Péntek, június 21: Zsidónő.
Vasárnap, június 23: Pillangó kisasszony.
Szerda, június 26: Doralice. (Bemutató-előadás).
Péntek, június 28: Doralice.
Vasárnap, június 30: Szóktetés a szeráj-ból.

Az előadások kezdete este 9 órakor. A bannatátó kivéve, minden előadásban a népszerű helyi érvényesek.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Vasárnap, június 16-án d. e. 11-kor: Mozi matiné, 15 és 10 lejtes helyi árakkal.
A fekete madár. Lon Chaney-vel a főszerepben. És kasagató kísérő műsor.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Az álomlovag. (A kalanddrámák fejedelme).
Hétfőn 5, 7 és 9 órakor: Az álomlovag.

Konkurs.

Bei der Izer (Neolog.) Kultus-gemeinde in Jimbolia ist die Stelle eines Vorbeters, der auch Schohad obodik ist, zu besetzen. Gehalt 36.000 Lei und freie Wohnung pro Jahr. Nur dem zwecks Probenarbeit. Bewerbungen werden die Bahnspesen III. Classe vergütet.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagy-számú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	" 34.—
Bizet: Carmen	" 34.—
Verdi: Aida	" 34.—
Puccini: Turandot	" 34.—
Erkel: Bánk bán	" 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	" 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	" 34.—
Thomas: Mignon	" 34.—
Erkel: Hunyadi László	" 34.—
Puccini: Tosca	" 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyv-osztályában.

A női

Selyem-harisonyák

mindenképpen utóbbi helyen

GBL „Edelcross“	Lei 400
GBL „Bliss“	„ 350
GBL „Diamant“	„ 310
GBL „Dollars“	„ 170

Ha mindenütt csak elhelyeztél, elkerüld — az-lyaljalatt — harisonyákat is meg fog győződni arról, hogy a jó mindig a legolcsóbb.

Ellátott vissza minden utazást.

Közzgazdaság

Ujra megkezdte a CFR az 1929-es kiutalások kifizetését

Az 1928-as kiutalások kifizetése függőben marad, míg az elrendelt revízió véget nem ér

(Bucuresti-Bukarest, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A CFR mintegy három héttel ezelőtt, fizetési zavarok miatt, kénytelen volt tartozásainak kifizetését megszüntetni. A külföldi kölcsönből az államvasutaknak juttatott újabb összeg most lehetővé teszi a CFR-nek, hogy a kifizetéseket ismét megkezdje. A CFR vezérigazgatója tegnap körrendeletben utasította az ország összes vasúti igazgatóságait, hogy június 6-ig benyújtott kiutalások haladéktalanul kifizetendők. Azokat az utalványokat, amelyek 400 ezer lejig terjednek, teljes egészükben kifizetik, míg a 400 ezer lej meghaladó kiutalásokat fix havi részle-

tekben törleszti le a vasut. A körrendelet megjegyzi, hogy ez az intézkedés az 1929 évi kiutalásokra szól. Az 1928 évre szóló kiutalások kifizetése továbbra is szünetel mindaddig, ameddig külön erre a célra delegált bizottság valamennyit felül nem vizsgálja. Alapos ugyanis a gyanu, hogy az elmúlt évben a kiutalások körül súlyos visszaélések történtek, amelyeknek ellenőrzése azonban rendkívül nehézségekbe ütközik, mert mint Madgearu ideiglenes közlekedésügyi miniszter a szenátusban kijelentette, a CFR-nek esztendő óta nincs

Ford újabb terjeszkedési tervei Európában. Berlinből jelentik: Ford Angliában 30 millió font költséggel régebben gyárat építtetett. A gyár prosperitása arra indította, hogy Németországban és Franciaországban is nagyobb gyárepeket létesítsen. Németországban ezt annál könnyebben fogja tudni megvalósítani, minthogy a német Ford-társulatnál a „Farbenindustrie“ 40 százalék érdekeltséget vállalt.

A bukaresti német városi kölesön rendezése. Berlinből jelentik: A német főváros pénzügyi köreiben újra felmerült az 1895. és 1898-as bukaresti városi kölesöncimletek kérdése. Ezeket a kötvényeket mindezekig nem rendezték. A Berliner Handelsgesellschaft most azon fáradozik, hogy néhány külföldi rokonintézet segítségével tárgyalásokat indítson meg Bukarest város képviselőivel. Ebből a célból a Berliner Handelsgesellschaft előterjesztést is tett a bukaresti főpolgármesteri hivatalnak, az előterjesztésre azonban mind eddig válasz nem érkezett. Minthogy a novemberi pénzügyi tárgyalások során ezeket a pénzügyi problémákat is érintették, valószínű, hogy legközelebb a városi kölesön címleteinek rendezése körül is meg fognak kezdődni az érdekeltek részéről a tárgyalások.

Ha nem válik be a kényszerűegyezségi törvény, egy év múlva új törvényt készítenek. Bukarestből jelentik: A kényszerűegyezségi törvény tervezete még mindig az érdeklődés központjában áll. Közzgazdasági érdekeltségek számtalan memorandummal hívták fel figyelmét a kormánynak arra, hogy amennyiben a törvénytervezet jelenlegi formájában változatlanul meg keresszül a parlamentben, úgy az ország külföldi hitele még jobban megrendül, mert a törvény rend-

vezetbe új paragrafust írtatott be, mely szerint ha az adós 80 százalékot ajánl fel, nincs szükség a hitelezők kétharmad részének beleegyezésére. Közölte a miniszter, hogy nem tekinthet el attól, hogy a kényszerűegyezségi törvény kedvezményeit ne csak bejegyzett cégek vehessék igénybe. Hogy azonban kiskereskedők és kisiparosok is az egyezségi törvény keretein belül egyezkedhessenek hitelezőikkel, gondoskodni fog arról, hogy mód adassék a kisipari és kiskereskedőknek cégeik bejegyzésére. Nem járul hozzá a miniszter ahhoz, hogy a kényszerűegyezségi eljárás megnyitása után a hitelezők felügyeletet gyakoroljanak az adós vagyona fölött. Ezt a feladatot a kiküldött bíróság elvégezni. Kijelentette végül, hogy a regátban jelenleg érvényben levő moratórium-törvényt minden keres ellenére sem tudja fenntartani, mert ez a törvény nagyban hozzájárul az ország hitelének romlásához. Érdekes volt a miniszternek az a kijelentése is, hogy a jelenlegi kényszerűegyezségi törvényt nem tartja végérvényesnek. Az csupán kísérlet, mert ha nem válik be, úgy a jövő év őszén, amikor a kereskedelmi törvény egységesítése körül szövegre, feltétlenül meg fogják változtatni.

Nyiltér

Az e rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Minerva-autó, teljesen csukott, kifogástalan állapotban, sürgősen eladó. — Értekezni: Telefon 408.

Hirdessen az Uj Keletben

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkái 85 millió lej.

Affiliált intézetei: Tordaanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tortán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurakárai a vasut mellett.

Redőnygyártásban

3 évtizedes tapasztalattal

SZÁNTÓ DEZSÓ ÉS FIA

redőny- és kályhagyára Oradea első helyen áll.

Acéllemezredőnyök. Esslingnei faredőnyök

TÖZSDE

Valutapiac 1928 június 15 (Badar)

DEVIZAK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3245—3245	—	—	49225	3240	110836	13690	65011	1926
Newyork	16820—16820	51992	519975	25582	17810	57360	71170	337775	—
London	81735—81735	25207	2521	12405	81650	278150	345075	16175	48482
Páris	658—659	20300	20325	—	65-25	2242	278250	13203	36087
Milano	82—82	271950	27205	13385	88150	3001	372250	17675	52832
P. ága	49950—49950	133870	15385	—	49850	149878	21-790	—	29626
Budapest	2932—2932	603350	906350	—	2926	—	12403	58880	—
Belgrad	297—297	913	91275	—	292	—	100775	124972	17
Bukarest	—	30856	30925	1515	—	—	340	42135	5925
Varsó	1—9	5825	5825	—	19	—	6430	79775	—
Bécs	2368—2368	73	73	—	2366	—	805625	—	474474
Berlin	4019—4019	1239250	12396	—	4-15	—	146825	16969	80-37

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 30950, Páris 1515, Budapest 34050, Bécs 42262, Prága 2005

